І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 55. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 23-го БЕРЕЗНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 23, 1960 No. 55. VOL. LXVII.

ПАЛАТА ВІДКИНУЛА СПРОБУ ОБМЕЖИТИ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ГРОМАДЯНСЬКІ ПРАВА

Вашингтон. — Представники Півдня зазнали в Палаті Репрезентантів нової поразки в їхньому намаганні звести нівець запропонований палатною більшістю плян встановлення третейських судів для вирішування виборчих зажалень і відкликів. Палата відкинула 157 голосами проти 137 пропозицію конгресменів із Півдня обмежити застосовування пропонованої в законопроєкті постанови про третейські суди тільки до федеральних виборів. Під сучасну пору дотичні постанови законопроєкту передбачають встановлювання призначених федеральними судами третейських судів для записування негрів у виборчі списки, якщо місцеві виборчі комісії цього не хотіли з тих чи інших оглядів зробити. Після цієї перемоги виборчої більшости у конгресових колах сподіваються, що дебати над законопроєктом про громадянські права закінчаться в Палаті вже найближчими днями і що розгляданий тепер законопроєкт буде прийнятий в цілому Палатою Репрезентантів і переданий на розгляд Сенату. Спробу обмежити постанови законопроєкту про встановлювання третейських судів тільки до федеральних виборів і виключити від застосовування цих постанов до стейтових і місцевих виборів започаткували були репрезентанти Півдня це в п'ятницю минулого тижня, але не змогли її перевести за браком всього трьох голосів. Цю ж спробу повторили вони під час дебат в понеділок дня 21 березня сподіваючися більшої як звичайно, відсутности конгресменів із Півночі, що є прихильниками обговорюваного тепер законопроєкту про громадянські права. Припинена тимчасом дискусія над законопроєктом про громадянські права у Сенаті буде відновлена після одержання Сенатом палатного законопроєкту і дехто очікує, що південні сенатори докладуть усіх зусиль, щоб продовжувати свою обструкцію проти законопроєкту про громадянські права.

Соняшне проміння змінило орбіту „Вангарда І"

Вашингтон — Два роки тому Крайова Аеронавтична Адміністрація випустила з Кейп Канаверал на Флориді найменшого досі сателіта 3.26-фунтового „Вангарда І", який і досі кружляв довкола Землі і дає цікаві інформації про космічні простори та про саму Землю. „Вангард І" — це перший сателіт, який перемінює соняшне світло й тепло на електрику, і він, досі, єдиний штучний місяць, який кружлятиме довкола Землі може навіть і 2,000 років. Та в другі роковини його кружляння, на сам „День св. Патрика" 17-го березня, науковці ствердили, що „Вангард І" змінив свою орбіту впродовж майже двох років на одну милю в порівнянні з первісною орбітою. Спочатку науковці не знали причини цього явища, але вкінці вони погодились в тому, що зміни орбіти „Вангарда І" настали внаслідок тиснення соняшного проміння. Фотони Сонця (світло), коли стоять і не рухаються, не мають матерії, але коли вони летять із швидкістю світла, набирають енергії і маси, і це вони зрушили „Вангард І" з його первісної орбіти. Найменший у світі сателіт „Вангард І" став предметом дотепів, але його значення для науки більше, як деяких великих ракет.

Торгівля Канади із ЗДА збільшиться на 75 відсотків

Вашингтон. — Канадійсько-Американський Комітет, який складається з представн. Товариства Плянування ЗДА і з Приватного Канадійського Товариства Плянування, передбачає, що в 1980 році торгівля Канади із ЗДА збільшиться на 75 відсотків в порівнянні з торгівлею в 1955 році. Комітет видав окремий звіт про ріст і зміни в торгівлі між обидвома країнами, а також передбачає, що канадійський імпорт в 1980 році з усіми державами зросте на 31 відсоток в порівнянні зі станом в 1955 році. Комітет передбачає, що ЗДА найбільше купуватимуть в Канаді нафти і її продуктів, бо в 1980 році імпорт цих продуктів збільшиться аж на 3,618 відсотків в порівнянні з 1955 роком. Імпорт урану зросте на 580 відсотків, алюмінію — 525 відсотків, залізної руди — 388 відсотків хемікалій — 245% та інших товарів — 248%. Канадійський імпорт збільшиться таким способом: хемікалії — 271%, машини —212%, меблі і хатнє устаткування — 186%, інші товари — 187%. Під час того зросту торгівлі будуть і деякі малі тертя між обидвома країнами, бо внаслідок змін в запотребуванні і продукції треба буде достосувати скількість продаваних чи купованих товарів, і кожна країна схоче тягар цих змін перекинути на свого партнера.

В АМЕРИЦІ

● В неділю 20. березня о 9:43 год. перед пол. почалася в цій країні весна, хоч температура була холодна, бо при сильному вітрі термометер показував від 30—40 ступнів. 19-го березня в Сан Хуані Капістрано в Каліфорнії сотки населення чекали на те, щоб привітати тисячі ластівок, які від 1776-го року кожного року в день св. Иосифа вертаються до тієї місцевости з південних околиць, щоб там в будинках старої релігійної місії перебувати. І цього року ластівки точно прилетіли на радість місцевих мешканців.

● Бразилійський секретар закордонних справ повідомив про підписання торговельного договору з Польщею, згідно з яким Бразилія продаватиме річно Варшаві кави за 70 мільйонів в заміну за польські товари. Досі відбувалася виміна торгівля між Бразилією і Польщею вартости 35 мільйонів долярів річно, а тепер її вдвоє збільшено.

● В Ню Йорку Паскаль Бальвано відзначив 100-річчя свого народження таким способом. Він встав вранці, з'їв одно яйце і випив склянку вина та пішов одну милю до костела на Службу Божу, що починається о 7-ій годині вранці. Він народився в 1860-му році, до ЗДА на постійно прибув в 1912 році, і тоді заробляв за 10-годинний день праці по $1.25. Він все має добрий гумор, а не є вдоволений тоді, коли нічого не робить і тоді називає себе „лінюхом". Щоденно їсть два рази до схочу, а найбільше любить спаґеті.

● Директор Католицької середньої школи в Ню Джерзі, о. Стефен Дейдей видав наказ, згідно з яким учні тієї школи не можуть мати своїх „френдів", з якими постійно ходили б („ґоїнґ стеді"). Директор заявив, що оте „ґоїнґ стеді" є дуже шкідливе для учнів і учениць і кінчається тим, що нелітні хлопці і дівчата мусять одружуватися, хоч є замолоді, щоб могти виконувати обов'язки батьків чи матерів.

Баптисти пікетували в Індіяні сенатора Кеннеді

Індіянополіс, Індіяна. — Сенатор - демократ Джан Ф. Кеннеді зголосив свою кандидатуру на президента вже в 7-му стейті Індіяні, де він братиме участь у правиборах. Але там вперше він натрапив на демонстрантів - баптистів, які пікетували будинок, в якому зголошується кандидатури. Група протестантів - пікетників тримала таблицю з написом: „Сенаторе Кеннеді, закликаємо вас на публічну дискусію!". Демонстранти, очолювані д-ром Гендом М. Гаррісом, роздавали летючки, в яких пишеться про те, що римо-католицький президент не міг би об'єктивно обороняти конституцію ЗДА і дбати про добробут ЗДА, коли б залишався вірним своїй релігії. Сенатор Кеннеді заявив, що демонстранти мають право на пікетування. На пресовій конференції один присутній питався сен. Кеннеді, чи він приймає виклик на диспуту в справі релігії, а Кеннеді відповів так: „Дивно, чому не викликали мене на дискусію, коли я голосився до американської фльоти". На фото сенатор Кеннеді (направо) і стейтовий державний секретар Джан Р. Волш ідуть на пресову конференцію.

На Кубі зістрелено приватний американський літак

Гавана. — 21-го березня кубинські вояки зістрелили приватний американський літак і заарештували пілота і його помічника. Військова влада оскаржує цих двох американців в тому, що вони хотіли допомогти чотирьом кубинцям втекти з Куби до Маямі. Літак приземлився 70 миль на схід від Гавани, ним пілотував Гавард Луїс із Каліфорнії, який тепер живе в Маямі. Його поранили в ногу під час зістрелювання літака, і він тепер перебуває в шпиталі. З ним летів Вільям Шергалс із Флориди, який перебуває тепер в будинку кубинської військової розвідки. Поліція заарештувала недалеко місця, де збито літак, шефа надбережної поліції за режиму президента Батісти підполковника Дамаска Монтесіна, його доньку, зятя і ще одного чоловіка, який був шофером, що привіз цю групу на місце над берегом. — Одночасно на Кубі йде гостра кампанія проти ЗДА, в якій бере участь сам президент Куби Освальдо Дортікос, що говорить про „злочинну повітряну атаку на Кубу", оскаржуючи ЗДА в тому, що літаки із Флориди налітають на Кубу та нищать поля з цукровою тростиною. Дортікос каже, що ЗДА хочуть знищити кубинську економіку. Важке є становище амбасадора Бонсала, який недавно вернувся з Вашингтону до Гавани.

Стівенсон твердить, що Латинська Америка підтримує політику ЗДА у відношенні до Куби

Буенос Айрес, Аргентина. — Дворазовий демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон заявив на пресовій конференції, що під час подорожі по Країнах Латинської Америки йому вдалося ствердити, що „майже вся Латинська Америка хвалить теперішню політику ЗДА у відношенні до Куби прем'єра Фіделя Кастра," а деякі країни заявилися за те, щоб ЗДА повели гостріший політичний курс супроти Гавани. Стівенсон відмовився говорити про можливість своєї кандидатури на президента, але не виключав такої можливости. Він сказав, що римокатолицизм сенатора Джана Ф. Кеннеді може навіть бути корисним при виборі кандидата на Конвенції і жалкував, що взагалі згадують при виборах релігію кандидата. Стівенсон сказав таке про Кубу: „Я не думаю, що комунізм панує на Кубі. Але на мою думку Кастро відповідає за те, що там діється". В суботу 19-го березня Стівенсон відлетів до столиці Уругваю Монтевідео, де був два дні, а після того поїхав до Бразилії.

Автомобільні робітники ще не підтримують жадного кандидата на президента

Ню Йорк. — Голова Спілки Об'єднані Автомобільні Робітники Волтер П. Рутер промовляв на виховній конференції 9-го району, на якій були делегати від 100,000 членів цієї спілки зі стейтів Ню Йорк, Ню Джерзі і Пенсилвенія, і заявив, що він покищо, не підтримує жадного кандидата на президента. Гадали, що на цій конференції повідомлять вже про те, що автомобільні робітники підтримують кандидатуру массачусетського сенатора Джана Ф. Кеннеді, але це не сталося після того, як Рутер сказав: „Я не маю кандидата на президента, і гадаю залишитися невтральним аж до того часу, коли вже буде після конвенцій". Рутер критикував закордонну політику президента Айзенгавера, називаючи її політикою самовдоволення, а в домашній політиці республіканського уряду Рутер вбачає економічну стагнацію, бо уряд не хоче збільшити федеральних видатків на пожвавлення економічної активности.

● У Бремертоні, Вашингтон, живе 38-річний Джозеф Меерли, який, згідно з діягнозою лікарів, мусів би був вже давно померти на пістряка легенів. Лікарі не вміють вияснити причини цього явища. Він сам їв трохи більше як нормально, працював нормально, і тепер його легені зовсім чисті.

Аденауер не вірить у війну з приводу Берліна

Сан Франсіско. — Під час свого перебування на Заході Америки, 84-літній німецький канцлер Конрад Аденауер, заявив в телевезійній передачі під назвою „Зустріч з пресою", що її надавано з Сан Франсіско на ЗДА та водночас (з платівки) в Німеччині, Англії, Швеції і Данії, що він не вірить щоб Совєти почали велику війну з приводу Берліна. Він виявив, що президент Айзенгавер запевнив його, що американський прапор надалі маятиме над західнім Берліном, себто, що американський гарнізон залишиться в тому місті. Аденауер признав, що щойно в західньо - східніх розмовах, отож на найближчій конференції „на вершинах" покажеться, наскільки можливо осягнути в справі Берліну якийсь компроміс, але Аденауер не вірить, щоб це міг бути „великий компроміс". Запитаний у тому телевізійному інтерв'ю, чи німці настоюють, щоб Америка зберігала свої права в Берліні, які вона здобула чейже внаслідку програної Німеччиною війни, — Аденауер притакнув і потвердив, що це рідкий в історії випадок, коли „переможений вдоволений з свого переможця". Водночас західньо - німецький посадник Віллі Брандт погодився на суґестію Аденауера, щоб у західньому Берліні перевести плебісцит для провірення бажань і настроїв його мешканців, але звернув увагу, що це залежить виключно від трьох західніх держав, бо берлінці, мовляв, не можуть робити нічого, що піддавало б у сумнів їхнє довір'я до Заходу.

Англійський уряд формулює „кодекс співіснування", що обов'язував би Хрущова

Лондон. — Англійський міністер закордонних справ Селвин Ллойд особисто бере участь у сформулуванні „кодексу співіснування", який обов'язував би всі сторони, які „співіснували б", себто однаково західні, як комуністичні країни і їх провідників. Міністер Ллойд заявив в минулому тижні в палаті громад, що Англія не погоджується з поглядом Нікіти Хрущова, що співіснування не виключає дальшої „ідеологічної боротьби" та суперництва в ділянці політичної ідеології. Така боротьба й суперництво дозволяють совєтським правителям всміхатися до західніх нібито партнерів співіснування та водночас лаяти їх, як паліїв війни у своїй пропаганді на терені невтральних країн. Селвин Ллойд заявив, що Англія думає цю справу поставити руба на найближчій конфереренції „на вершинах" при точці „східньо - західні взаємини". Англійські державні мужі здають собі справу, що хоч Хрущов підписав би навіть такий „кодекс доброї поведінки", то зараз потім зламав би його. Але західні держави хочуть дістати ще один доказ совєтської віроломности.

Ген. Норстед заперечує, наче б хотів їхати до Альжиру

Париж. — Головнокомандуючий збройними силами Північно - Атлантійського бльоку (НАТО), генерал Норстед, заперечив часописні вістки, наче б він збірався відвідати Альжир та оглянути нафтові поля біля Гассі Месауду на Сагарі. Вістка про ту задуману подорож викликала була гостру реакцію з боку закордонного уряду альжирських арабів, які в отій подорожі добачили наявний доказ, що З'єдинені Держави підтримують колоніяльні амбіції Франції коштом північно африканських арабів. Речник головної кватири НАТО заявив, що повідомлення в цій справі були „абсолютно фальшиві".

Совєти жадають для себе проводу в конференції про сферичні простори

Об'єднані Нації. — За постановою Генеральної Асамблеї у цьому році повинна би відбутись міжнародна конференція задля виміни інформацій, осягнених штучними сателітами про сферичні й міжпланетні простори. Але Совєти зажадали, що треба їм доручити організування тієї конференції, а саме, що головою і ґенеральним секретарем такої конференції мав би бути підсовєтський москаль. За первісним совєтським проєктом треба було б встановити шестичленну Комісію, по трьох членів від Заходу і Сходу, з совєтським делегатом, як головою. Коли західні держави відкинули ту пропозицію, Совєти змінили її на таку, щоб західні і комуністичні країни делеґували до Комісії по двох репрезентантів, а чотирьох щоб дали невтральні країни. Але Совєти настоюють, що їх чоловік має бути організатором такої конференції, бо — мовляв — вони, Совєти займають найперше місце в міжпланетних дослідах і та конференція була їх ідеєю. Західні держави стоять на становищі, що генеральний секретар Гаммершилд повинен покликати на голову комісії ученого якоїсь невтральної країни.

Вільні китайці святкують перевибір Чіянг Кай-шека

Тайпей. — Всі вільні китайці у світі святкують перевибір в минулу неділю 73-літнього китайського національного героя Чіянг Кай-шека на третю з черги 6-річну каденцію президента Республіки Китаю, з теперішнім осідком на острові Формозі (Тайвані). Хоч переобрання Чіянг Кай-шека було згори перерішеною справою, бо він не мав ніякого опонента й тому вибори були, властиво, тільки формальністю, все ж — проголошення їх висліду викликало маніфестації по містах і селах, спонтанне вивішення на домах прапорів, штучні вогні та вуличні походи. Вибір презедента на Формозі відбувається не у всенародному голосуванні, а в національному зібранні, що складається з получених палат парляменту та інших електорів. На всіх 1,509 електорів Чіянг Кай-шек дістав 1,481 голос. Решта 28 карток були білі — як знак опозиції. Національне зібрання мало зійтись на другий день задля вибору віце-президента, Чен Ченга.

Чіянг Кай-шек із дружиною

СОВЄТИ ПРОПОНУЮТЬ АТОМОВУ ЗАБОРОНУ НА 4-5 РОКІВ

Женева. — Детайлізуючи свою суботнішню пропозицію щодо заборони дальших штучних атомових вибухів, совєтський делеґат Семйон Царапкін пояснив на засіданні Женевської конференції в цій справі в минулий понеділок, що пропонований Совєтами „мораторіюм" щодо підземних вибухів мав би тривати чотири до п'ять років, бо стільки часу забрало б удосконалення підслухових апаратів, що могли б контролювати такі вибухи. Щодо переводження атомових експериментів на землі, в повітрі і під водою, то Совєти пропонують підписати договір про негайну безтермінову заборону їх. Однак Совєти не дали ще відповіді в найважливішій справі — як треба забезпечитись проти того, щоб будь-котра договірна сторона не зламала вмовленого „мораторіюм". На Женевській конференції в справі атомових дослідів, яка триває від 30 жовтня 1958 року, західні держави (ЗДА й Англія) стараються дістати від Совєтів докладні інформації про всі детайлі їхньої суботнішньої пропозиції. За інформаціями газет, західні держави не квапляться ані з прийманням тієї пропозиції в принципі, ані з її відкиданням. Західні держави хочуть вияснити справу, яка їх найбільше цікавить, а саме, на яку міжнародну контролю погодяться Совєти. — У Женеві проходять тепер дві східньо-західні конференції над спорідненими справами: згадана тридержавна конференція над справою припинення атомових дослідів, що триває вже 15 місяців, і 10-державна конференція роззброєння, що почалась 15 березня ц.р. Ці обидві конференції відбуваються в палаці колишньої Ліги Націй, тепер Об'єднаних Націй, на тому самому коридорі, ніби одна від одної цілком незалежна й окрема, але фактично у тісній взаємній залежності. Поступ на одній конференції відбивається на атмосфері другої і навпаки — загострення розбіжностей на будь-котрій із них має вплив також на другу. Це тим більше зрозуміле, що большевики діють за одностайним пляном: чи їм залежить взагалі на поступі розмов про роззброєння, чи вони рішені саботувати їх. На 10-членній конференції роззброєння Совєти заявили, що вони можуть переставити „черговість" роззброєння, як воно схоплене в пляні Хрущова про „ґенеральне і повне" роззброєння. У тому первісному пляні атомове роззброєння стояло на сірому кінці. Тепер вони заявили готовість переставити атомове роззброєння на сам початок роззброєневої процедури. Хрущовий плян передбачує „ґенеральне і повне" роззброєння на чотири роки. Західні держави назвали той плян „нереальним" та протиставили йому свій триступневий плян, получений із контролею у кожній стадії роззброєння. Покищо наради на тій конференції мають характер „вияснювання" обох проєктів: одні ставлять запити, другі відповідають на них — здебільша на наступному засіданні. Совєти запитали, коли західні держави думають зліквідувати закордонні військові бази. Італійський представник кол. міністер закордонних справ Гетано Мартіно заявив, що коли ступневе зменшування збройних сил доведе їх вже до мінімуму, тоді зникнуть закордонні бази, як і зникнуть внутрішні. Те саме стосується генеральних штабів і військових шкіл: вони будуть скасовані наприкінці повного роззброєння — якщо воно буде переведене...

Ізраїль приписує Москві вину за напруження на Середньому Сході

Єрусалим. — Контрольована ізраїльським урядом радіостація в Єрусалимі різко зареаґувала на передачу московської радіостанції, що говорила про Ізраїль, як „знаряддя Заходу в акції відзискання впливів на Сході". Ізраїльська радіостація закинула Москві свідоме нацьковування арабів проти Ізраїлю та постачання З'єдиненій Арабській Республіці зброї, що підсичує її імперіялістичні амбіції. Ця полеміка між московською й ізраїльськими радіостаціями стоїть у зв'язку з теперішнім подорожуванням ізраїльського прем'єра Бен Ґуріона по західніх країнах. Президент названої Арабської Республіки, нав'язуючи до відвідин Бен Ґуріона у Вашингтоні, заявив, що коли б Бен Ґуріонові вдалося дістати нову зброю з Америки, то це припинило б процес направлювання взаємин між арабським світом та Америкою. Знову-ж західня преса твердить, що головною ціллю подорожі Бен Ґуріона є переконати західніх державних мужів, щоб вони заторкнули на конференції „на вершинах" справу Середнього Сходу та щоб вони намагалися переконати Хрущова, що треба проголосити чотиридержавну декларацію, гарантуючи мир на Середньому Сході на базі статуту кво. Така декларація — каже Бен Ґуріон — захитала б вірою Насера, що Москва є цілком по стороні арабів, і тому облегшила б безпосередні переговори між Ізраїлем і арабським світом, від яких цей останній відмахується.

У СВІТІ

● Шлезвік - Гоштайн, один із автономних країв Німецької Федеративної Республіки (Західньої Німеччини), на півдні від Данії, висловив бажання, щоб на його території була стаціонована американська морська піхота, що найкраще могла б боронити його відкриті береги на Балтику. Данія, де правлять соціялісти, не хоче американських баз, а Шлезвік - Гольштайн правильно вказує на небезпеку від балтійської фльоти СССР.

● 85-літній Синґман Рі, що його в минулому тижні вже четвертий раз обрали президентом Південної Кореї, заповів, що він змагатиме до покращання взаємин з Японією. Синґман Рі колись стояв у проводі військово - революційного руху проти японської окупації на Кореї. Між тими двома антикомуністичними країнами все ще нема нормальних взаємин.

● Еспанський диктатор Франческо Франко і претендент до еспанського престолу князь Дон Хуан, син останнього еспанського монарха Альфонса XIII, рішили зустрітись в цьому тижні, вперше за останніх 5 років. Темою їх розмови має бути дальше виховання сина Дон Хуана, князя Дон Корльоса, абсольвента еспанської військової академії, що його ген. Франко ніби хоче бачити на еспанському престолі — після своєї смерти чи добровільного зречення.

● Французька поліція сконфіскувала число комуністичного щоденника „Ль'Юманіте" з вісткою, наче б французький уряд дістав в Вашинґтону довірочне звідомлення про те, що реакційні французькі кола приготовляють атентат на президента Айзенгавера або на Нікіту Хрущова, сподіваючись спровокувати таким чином нову велику війну. Інші французькі газети вважають, що цей ніби-то американський рапорт — це суща комуністична провокація.

● Англійська княжна Марґарита відвідала біля Ліверпулю найбільшу англійську радіо-телескопійну стацію. Американський учений фахівець від міжпляйетних ракет і сателітів, Вілл Янг з Лос Анджелес, який в минулому тижні випустив був Піонера V в сторону Сонця, просив княжну потиснути відповідний ґудзик. Коли вона зробила це, побачила низку контрольних світел та зараз потім — почула радіо - сиґнали з Піонера V. Марґарита крикнула із здивування, дізнавшись, що Піонер V віддалений на кругло мільйон миль від Землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St, Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917, — authorized July 31, 1918.
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Новий трюк Москви

Минулої суботи в Женеві, на конференції у справі припинення штучних атомових вибухів, совєтський представник Сємьон Царапкін відчитав нову пропозицію, яку московська пропаґанда вже використовує як ще один доказ совєтської „миролюбности". Ця пропозиція зводиться до того, що Москва погоджується на внесення президента Айзенгавера, що треба ще вдосконалити підслухові апарати, які могли б контролювати менші розмірами підземні атомові вибухи, але пропонує „тим часом", поруч із забороною всіх експериментів у повітрі, під водою і на землі, проголосити „мораторіюм" також на такі експерименти під землею. Таким чином, це ніби компромісовий проєкт у відповідь на пропозицію ЗДА заборонити всі вибухи на землі, в повітрі і під водою, вилучивши з-під такої заборони підземні вибухи, до часу, поки можна буде і їх також контролювати.

Коли зважити, що той самий Царапкін заявляв був спершу, що американська пропозиція означає „крок назад", і що тому вона „рішуче неприйнятлива", суботнішній жест Москви є дійсною поступкою, яка уможливлює дальші переговори. Вони тривають вже 17 місяців, від 30 жовтня 1958 року, а суботнішнє засідання було 188-им з черги. Тому, що за кожним совєтським ходом криється обов'язково якась задня думка, виринув відразу сумнів: яку ціль має цей нібито совєтський відступ? І тут коментатори стверджують: по суті це ніякий відступ, ніяка поступка, бо фактично за совєтською пропозицією мають бути припинені всякі дальші атомові досліди, не тільки в повітрі, під водою і на землі, але й під землею, де їх не можна контролювати. Зрозумілий дальший сумнів: коли ЗДА, Англія і Совєти зобов'яжуться на „мораторіюм" також щодо підземних вибухів, то як можна забезпечитись проти того, що Совєти негайно цієї клявзулі не зламають?!

Зате всі перші західні пресові коментарі погоджуються в одному: совєтська пропозиція зроблена під кутом конференції „на вершинах", яка має початися 16-го травня ц. р. у Парижі. Кремлівські політичні стратеги, видно, рішили, що буде недобре, коли та конференція скінчиться нічим і що треба приготовити Хрущову ґрунт, щоб він міг виступити в Парижі, як дійсний автор договору про припинення атомових дослідів. У суботнішній пропозиції Царапкіна західні політики вбачають передусім новий пропаґандивний трюк: якщо західні держави не погодяться, то всі комуністи у світі дістануть наказ з Москви кричати про західніх паліїв війни. Коли ж вони погодяться, тоді всю заслугу в припиненні атомових дослідів Хрущов приписуватиме собі, а не Айзенгаверові. Це черговий доказ, що не роззброєння для миру, а тільки підступна і підривна роззброєнева і мирова пропаґанда є ціллю Москви.

Зрусифікована Горлівка

Одним із найважливіших осередків вугільної промисловости Донецького басейну є місто Горлівка, що нараховує тепер 293,000 осіб населення. Крім великих машинобудівельних і хемічних заводів, існує ще тут, оснований 1876 р., гірничий технікум.

Горлівка, як показує сама назва, є українським містом і розташована на українській території, але водночас є вона одним із найбільше зрусифікованих міст в Україні. Панівною на вулицях і в установах є тут російська мова, яка є також мовою навчання в місцевих школах, зокрема в названому вже технікумі.

Характеристичним прикладом русифікаційного засилля в цьому українському місті може бути діяльність існуючого тут літературного об'єднання, репортаж із якої п. н. „Горлівка літературна" надрукований у двох числах видаваного українською мовою комсомольського часопису „Молодь України" — за 12 і 13 березня ц. р. Засновано це літоб'єднання в 1924 році під російською назвою „Забой" і членами його були такі совєтські письменники, як Борис Котов, Павло Беспощадний, Михайло Слонімський, Леонід Жаріков, Володимир Торін та інші, виключно російськомовні автори. Від цієї російської традиції не відійшла і не думає відходити також і нова літературна ґенерація Горлівки. Виключно російською мовою пишуть і Євгеній Сердінов „шахтер, гвардеєц прохожденья", що видав минулого року збірку віршів „Приметы мужества", і Микола Домовітов, і Володимир Демідов, і Володимир Язловецький із Білої Церкви, і Вікторія Кузнецова і багато інших. Друкують усі ці поети свої твори у таких російськомовних журналах, як „Советская Украина" і місцеві „Кочегарка" та „Комсомолец Донбасса". Українська мова в „Літературній Горлівці", як і в цілому побуті цього міста, майже не прориваєтся. Інколи тільки озветься українським віршем колишній сільський юнак із Сумщини Микола Титов.

Таких зрусифікованих Горлівок сьогодні в Українській ССР, зокрема в її індустрійних областях, багато, все більше з кожчим роком, і наявність їх свідчить про безупинну, широку і далекосяжну, здійснювану з допомогою усіх можливих засобів русифікаційну політику совєтського режиму.

Десять років „Думки"

Саме в ці Шевченківські березневі дні нюйоркський Український Хор „Думка" відзначає своє десятиріччя двома ювілейними концертами: в Тавн Голлі в Ню Йорку, що вже відбувся в суботу 19-го березня, і в Тавн Голлі у Филаделфії, що ще відбудеться в найближчу суботу, 26-го березня. Ці концерти є одним з багатьох доказів направду виїмкових і багатобічних заслуг цього Хору, що на ділі є не тільки важливою мистецькою одиницею, але й поважною громадсько-культурною установою.

В Америці існує вже велика традиція українського хорового мистецтва. Вистачить згадати Українську Республіканську Капелю Олександра Кошиця, відому „сімку" з Кошицем і Гайворонським та цілий ряд подібних хорів і хорових об'єднань, які віддано, з посвятою і гідно репрезентували в цій країні цю важливу ділянку української культури. Також і сьогодні „Думка" не одинока, але вона, мабуть, таки одинока у своїх зусиллях і досягненнях рівночасно на культурному, громадському і виховному полі.

Дивлячись на 150 хористів, що минулої суботи виступили на сцені Тавн Голлу в Ню Йорку, на думку мимоволі приходив запит: як це можливо, що нині, під час загальної кризи всякої активности, „Думці" пощастило не тільки вдержати поважну частину своїх ветеранів, але й доповнити їх доростом, що радує душу й око? Відповідь на це дає десятирічна діяльність „Думки". Поперше, це безсумнівний ентузіязм до української пісні, подруге — і це, мабуть, найважливіше — вміння той ентузіязм підтримувати й ширити. До цього можна б додати ще цілий ряд інших важливих прикмет, що є передумовою всякого розвитку: видержливість і наполегливість, постійне змагання до ліпшого, досконалішого і, не останнє, — організаційний хист керівників та здобуття відповідного місця в спільноті. Вистачить порозмовляти з давнішим чи новішим співаком „Думки", щоб ствердити почуття гордости із приналежности до гурту своєрідної культурної і товариської аристократії, яку знає і яку оцінює громада.

Усім цим, як і своїми безсумнівними мистецькими успіхами та громадськими заслугами впродовж відносно коротких десятьох років її існування і праці „Думка" закріплює за собою передове місце в розвитку і репрезентації нашої культури, за що їй заслужено належаться також виявлені на концерті мин. суботи признання і вдячність громади.

Франція „перестаралася"

Париж. — Сьогодня, 15-го березня мав прилетіти в Париж „хазяїн" совєтської держави Нікіта Хрущов. Грипа перешкодила йому в подорожі, візиту совєтського прем'єра відложено на 10 днів. Про завдання цих відвідин Хрущова у президента де Голя можна робити різні здогади. Очевидно, совєтський диктатор буде намагатися розірвати чи ослабити ту політичну й господарську співпрацю, яка створилася останньо між Францією та Захід. Німеччиною. Хрущов буде пригадувати французам про „братство зброї" між Росією і Францією з першої і другої світової війни. Правда, ця пропаґанда має в собі фальшиві ноти. Аджеж большевицький уряд Леніна в 1918 році сепаратним миром з Німеччиною продовжив світову війну на рік. Сталін у 1939 році своїм союзом з Гітлером дав можливість німецькому диктаторові почати аґресію в Західній Европі, і Франція стала в 1940 році жертвою німецької окупації.

Не це головна тема нашого допису, а щось інше. Хочемо подати відомості, як відбилася запроєктована подорож Хрущова з Москви в Париж на емігрантах різних народів, що є в межах совєтської імперії, і навіть на тих, що їх країни до цієї імперії не належать, як, наприклад, Югославія чи Еспанія.

Як відомо, перед другою світовою війною у Франції відбувалися політичні замахи на визначних осіб (1937 року убито в Марселі югославського короля Олександра і міністра Франції Барту). Ці атентати мали успіх через недбальство французької поліції. Отже, щоб не сталося нещасливої пригоди з Хрущовим, теперішній французький уряд рішив унеможливити будь-який замах на совєтського вождя.

Сказано — зроблено. Поліції дано наказ — спільно з представниками совєтського „міністерства державної безпеки" скласти списки емігрантів, що мають хоч найменше відношення до „політики". Ці люди за десять днів перед умовленим приїздом Хрущова були вивезені но острів Корсику. Від цієї акції потерпіли українці, мадяри, чехи, поляки, болгари, румуни, балтійці. „Політичних" брали таким способом, як в СССР у концентраційні табори за часів Сталіна, навіть не попередивши. Не дивилися на те, чи дана особа бездержавна, чи має французьке громадянство. З відомих українців вивезено з Парижу на Корсику цілий ряд видатних наших громадян.

Французька поліція не грішила чемністю, і тому декому з „політиків" довелося покуштувати і політичних стусанів. Брали французьких громадян польського, чеського чи іншого східньо - европейського походження, людей, відзначених орденами французької армії, які мають французьких жінок. Взяли при тому багатьох еспанців, навіть бувших комуністів, наставлених ворожо до Совєтського Союзу і Хрущова, як, наприклад, Кампесіно, що бився в Еспанії проти військ генерала Франка. В цю халепу попався і один американський громадянин, народжений в Америці від батька - югослава. З Америки він поїхав на студії в Югославії, але виступав проти режиму Тіта і був виселений із Югославії. Він має невелике підприємство у Франції, недалеко від залізниці, якою мав їхати Хрущов.

Де ти, Францїє, „батьківщино всіх вільних людей?"

Не можемо винуватити уряд Франції за ці неподобства. Мабуть він не хотів таких варварських поліційних заходів супроти політичної еміґрації. Але поліція, що відбула „практику" в боротьбі з альжирськими повстанцями, звикла до безоглядности і трактує кожного „політичного" як злочинця. Це нагадує нам пригоду з часів гетьманування П. Скоропадського. Був у нього міністер внутрішніх справ, роду українського, але душею „русскій человек". Раз звелів він поліції виарештувати „підозрілих" осіб, і вона це виконала так старанно, що виарештувала також велике число української інтелігенції, людей, що не мали до політики ніякого відношення. З цієї причини з'явилася до того міністра ціла делеґація з протестом проти такого безправства і самоволі. Міністер сказав на ці скарги: „Ах, ето мої негодяї „перерались...". Очевидно, „перестаралися" і поліційні урядовці у Франції. **А. П.**

Зенон Стефанів

Генерал Кость Смовський

8-го березня ц. р. з волі Найвищого Наказодавця відійшов від нас із своїм останнім звітом, покликаний до Великої Армії — світлої пам'яті генерал-хорунжий Кость Смовський.

Передчасно і несподівано згаслий генерал був типовим представником наймолодшої віком ґенерації фронтових старшин Армії УНР під час визвольної війни, що, завдяки своїм особистим здібностям і бойовим заслугам, хоча й без високої військової освіти — командували більшими військовими з'єднаннями. На 25-му році життя він став уже командиром полку, а згодом також і бриґади.

Кость Смовський був не тільки визначним військовиком, але й активним громадсько-політичним діячем. В суспільну діяльність включився з повною енерґією зараз після закінчення другої світової війни на еміґрації в Німеччині, а особливо після переселення до ЗДА в 1950 році, де осів з родиною в Міннеаполісі, Мінн. Тут працював у проводі цілого ряду установ і організацій: Союз Українських Ветеранів, Т-во Прихильників УНР, УНДС, Відділ УККА, в парафії св. Юрія Переможця, Українсько - Американській Фундації, Комітеті будови Храму св. Симеона в Парижі та ін., був членом 345 Відділу УНСоюзу.

Я познайомився ближче з Покійним в рр. 1946 - 49 у Німеччині під час нашої співпраці в Союзі Українських Ветеранів. При тому я мав нагоду пізнати великі духові вартості цієї небуденної, а при тому дуже скромної людини. Останніх три роки ми були в постійній переписці, що стосувалась головно моїх історичних дослідів. Покійний, який знав дуже багато, мав записки, а що найголовніше, добру пам'ять, — був неоціненим інформатором і дорадником.

В невідрадних умовинах життя довелося перебувати Покійному. Про це згадує він мимоходом в одному із листів (15. 2. 1957). В цитованому уривку того листа чітко виявлена його громадська настанова: „Наразі не пишу про своє мізерне життя. Працюю дуже тяжко, часом при праці заспіваю, а часом і заплачу, оглянувшись, щоб ніхто не побачив сліз на очах у старого гайдамаки. Перебув дві поважні операції в 1954 і 1955 рр., а також дружина одну. На здоров'ї підупав я дуже, прошу тільки Всемогучого Бога, щоб сподобив мене ласкою — померти на рідній землі. Добиває мене й те, що наша колись бундючна, таборова політична еміґрація в Німеччині, — тут легко міняє свої національні ідеали на „ґавзи, телевізії та кари".

Не судилось Генералові знайти останній спочинок на рідній землі в Пантеоні Заслужених, але пам'ять про нього залишиться назавжди в пантеоні щирих українських сердець.

Кость Смовський народився 21-го травня 1894 року в станиці Полтавській на Кубані в козацькій родині, в якій були задержані всі українські традиції. В 1902 році переїздить на Полтавщину, де батьки набули на власність хутір Гнідинці в Лохвицькому повіті. По закінченні гімназії в Прилуках 1912 року зголошується до військової служби, з приділом до Михайлівської гарматної школи в Петербурзі, яку закінчив в 1914 р. в ступні підпоручника. Під час побуту в школі знаходиться в постійному контакті з петербурзькою Українською Громадою, і тоді остаточно оформлюється його національна свідомість.

Військову службу в російській армії відбував спочатку в лайбґвардії кінній артилерії, а пізніше в 34-ій гарматній бриґаді на фронті в Галичині і Румунії. Був підвищений у короткому часі до ранги поручника і штабскапітана.

Після революції в 1917 р. відразу почав переводити, як голова української військової ради, українізацію 34-ої гарматної бриґади, від якої був делеґатом до всіх трьох Всеукраїнських Військових З'їздів. В листопаді 1917 року призначений викладачем артилерії в 2-ій Військовій школі в Києві. Ця школа увійшла до складу Гайдамацького Коша Слобідської України в команді С. Петлюри, як курінь Чорних гайдамаків. В Коші був командиром гавбичної батерії, з якою воював на чернігівському фронті та приймав участь у вуличних

(Закінчення на стор. 4-ій)

Пляни лікарської допомоги старшим особам

Секретар здоров'я, виховання і добродійности Артур С. Флемминґ минулого тижня, виступивши в Комісії Способів і Засобів у Палаті Репрезентантів, з'ясував свій плян лікарської й медичної допомоги старшим особам, головним чином тим, які одержують пенсії соціяльного забезпечення. Цього тижня в тій же Комісії він має зреферувати плян допомоги тим старшим особам, які хворіють на хронічні важкі недуги.

Немає, здається, нікого в Конґресі і в уряді, хто твердив би, що в справі лікарської допомоги старшим особам усе гаразд, і що в цій ділянці не треба жадних змін. Але існують різні пляни, як допомогти лікуватися старшим людям, які живуть з незначних пенсій соціяльного забезпечення, або з допомоги добродійних установ.

І так, лікарі рішуче протестують проти того, щоб уряд втручався до цієї справи, бо таке втручання, на думку більшости лікарів, веде, мовляв, до „соціяльної медицини", якою вони страшать населення ЗДА, дармащо у демократичній Европі, в тому числі і в Англії, вже існують так звані „каси хворих", з яких користає майже все населення.

Численні підприємці також не хочуть введення будь-якої державної лікарської опіки над старшими людьми, що одержують пенсії з соціяльного забезпечення, бо тоді мали б бути збільшені вкладки на цю ціль, що їх, як відомо, вносять по половині працедавці і затруднені.

Конґресмен - демократ із Ровд Айленду, Ейм Дж. Форанд, запропонував збільшити вкладки на соціяльне забезпечення, щоб із лікарської опіки безплятно могли користати особи, які живуть із пенсій цього забезпечення. Проти цього проєкту гостро виступили лікарі і деякі підприємці, заявляючи, що допомогу старшим людям можуть дати приватні забезпеченеві аґенції.

Президент Айзенгавер на одній із своїх пресових конференцій заявив, що уряд розглядає плян лікарської й шпитальної допомоги старшим особам, зокрема питання підвищення вкладок на соціяльне забезпечення. Гадають, що Президент у цій справі знаходиться під впливом віце - президента Р. М. Ніксона, який хоче, щоб республіканці могли протиставити гідний проєкт демократичному проєктові конґресмена Форанда.

Погляди Ніксона і Президента не можуть не мати впливу на секреаря здоров'я Флеммінґа, який обмірковує новий законопроєкт, що мав би бути синтезою урядової і приватної допомоги.

Згідно з цим пляном секретаря здоров'я старші особи - пенсіонери мусіли б забезпечуватися на лікування в таких аґенціях, як Синій Хрест, Синій Щит та інші приватні забезпеченеві товариства, вплачуючи до них вкладки залежно від свого маєткового стану, а решту забезпеченевої суми мали б платити стейтові уряди і міські самоуправи. Федеральний уряд мав би платити в оберненій пропорції до суми прибутків, яка припадає в даному стейті на кожну особу, причому бідніші стейти діставали б більшу допомогу.

Час покаже, чи в 1960-му виборчому році зробить щось Конґрес у цій справі. А що треба щось зробити — цього ніхто не заперечує.

НА ТЕМИ ДНЯ

ДЖЕНТЛМЕН РЕНЕСАНСУ

До небагатьох американських установ, які відзначили пам'ять великого українського державного мужа Івана Мазепи, прилучилася в березні ц. р. Публічна Бібліотека в Ню Йорку на розі 5-ої Евню і 42-ої вул., одна з найбільш експонованих культурних установ в ЗДА.

Український глядач з вдоволенням сприймає дух вірної історичної інтерпретації постаті Івана Мазепи і його діяльности. На виставці показано не українського Дон Хуана, овіяного леґендою еротичних пригод, але державного діяча з ґеніяльними політичними здібностями і з глибоким інтересом до культурних, мистецьких і соціяльних справ. Про інтерпретацію, яку дала Публічна Бібліотека нашому гетьманові, найкраще свідчити може центральний напис, що впроваджує глядача в проблематику доби і її героя:

„Іван Мазепа був вибраний гетьман України 25-го липня 1687 року. Його політика, спрямована на повне визволення Української Держави, привела його до мілітарного і політичного конфлікту з російським царем Петром. Гетьман уклав союз з шведським королем Карлом XII, але в битві під Полтавою шведські і українські армії були переможені.

Мазепа був змушений залишити Україну і подався до Бендер (Молдавія), де й помер 31-го листопада 1709 року.

Іван Мазепа приковував увагу і зацікавлення істориків, письменників, поетів, композиторів і малярів багатьох народів світу упродовж століть. Байрон, Пушкін, Ліст, Словацький, Шевченко і багато інших брали його героєм своїх творів.

Ще за його життя і приятелі і противники бачили в ньому надзвичайну людину, особу з великим особистим шармом, мужа науки, великої обдарованости і провідницьких якостей. Уже в глибокій старості ввійшовши в конфлікт між Петром і Карлом, він зумів затримати свою гідність навіть тоді, коли був переможений.

Мазепа був джентлменом Ренесансу, був закоханий у мистецтво і науку. Завдяки його фундаціям розвивалася культура. Він будував замки, церкви і музеї".

На виставці показано тільки малу частину творів про гетьмана України, які зберігаються в Публічній Бібліотеці, Брак місця не дозволив виставити навіть таких авторів, як Словацький і Байрон, а також французьких і американських письменників і поетів. Та все таки навіть те, що стоїть за склом одної ґабльотки, дає уявлення про широку популярність українського „лицаря Ренесансу" в світовій літературі.

З українських авторів виставлено твори Липинського, Крупницького, Лепкого, Дудка, Січинського, Мацькова, а крім того збірник праць Українського Наукового Інституту в Варшаві з 1938 року. З чужих авторів заступлені: Єнзен, Ліст, Пушкін, Апушкін і Меннінґ.

Виставлено також портрети Мазепи: французького маляра Норбліна, Бутовича, Масютина, портрет, на ґравюрі Д. Галяховського з 1709 року і т. зв. портрет академічного типу, знайдений на Волині. Крім того показано портрет Мотрі Кочубеївни — історичний етюд І. Рєпіна і матері Мазепи згідно з портретом, що переховується в Національному Музеї в Кракові.

Виставка підготована дбайливо і є гідним відзначенням одного з найвидатніших українських державних мужів.

Р. І-кий

Іван Кедрин

КНИЖКА У ПІДВАЛІ ЩОДЕННИКА

(З виступу в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку 4-го лютого ц. р.)

Властиво, проголошена тема мого слова „Книжка у підвалі щоденника" не дуже правильна. Куди вірніше було б сказати „Мої стики з повістю Смолія" або „Коректа і моя жінка". Ці справи в даному випадку стоять у причиновому зв'язку. А саме: до моїх щоденних обов'язків в Редакції „Свободи" належить, крім усякої писанини, робити коректу цілої другої сторінки. Має воно, як сказав один філософ, свою „ліхт унт шаттензайте". Приємніше читати статті, як звідомлення з патріотичних академій іописів учнів в різних школах, але, з другого боку, статті треба читати уважливіше і не-раз вступати у зв'язку з прочитаним у внутрішньо-редакційні переправи... Треба дивитись, чи нема у тексті чогось контроверсійного, або чи не трапилась помилка тексту, і звертати на це увагу або мовному, або головному редакторові... Отож у зв'язку з цією коректою чоловік набув наче формального, чи може лише морального права ремствувати, коли у так званому підвалі на другій сторінці вміщується „Причинки до причинків" якогось наукового твору, тексти виголошених промов, звідомлення з наукових конференцій чи протоколи якихось найдостойніших установ. Не квестіонуючи важливости ні одної з таких справ, я обороняю принцип: у підвалі щоденника такого типу й такого розміру, як „Свобода", повинен бути обов'язково белетристичний твір, оповідання або повість.

Трудніше перевести цей принцип в життя. Не тому, наче б головний редактор не погоджувався з ним, а тому, що просто дуже трудно знайти путній белетристичний матеріял, що годився б на великий фейлетон. Бо такий фейлетон має служити розвазі, — він має бути неначе нагородою читачеві, що перечитає, якщо не всі, то одну-дві, статті з горішньої половини другої сторінки. Тим часом відома сумна правда, що українська література взагалі бідна на повість і оповідання, а вже сучасна література, та ще й еміґраційна — преубога. Ми маємо багато, і то добрих, чи навіть дуже добрих, ліричних поетів, маємо дуже мало повістярів і так само драматургів. Не штука назвати белетристичний твір „повістю". Оповідання, повість чи роман мусять мати передусім ту найпершу прикмету, щоб бути для читача цікавою лектурою. Книжка може мати вартість, коли в ній глибокі філософські думки, коли вона заступає високі ідеали, коли має гарну мову. Але все воно не заступить тієї передумови, якою є оповідацький талант письменника, сюжет, інтриґа, вміло виведений діялог, хист розвивати акцію так, щоб вона щораз більше полонила увагу читача, щоб він хотів знати „що далі", — щоб цікавився долею героїв, щоб знаходив у книжці відблиски власних симпатій і антипатій. Описи, філософські міркування, містика, поетичні метафори — все це додає вартости белетристичному творові, але тільки тоді, коли його не притолочує, коли не відсуває акції на задній плян, коли не притуплює зацікавлення читача дією. Оповідання, повість чи роман — це не філософська розправа, не полемічна публіцистика і не патріотичний маніфест. У повісті мусить щось діятись, і дія — це суть повісти, а слово — тільки засіб, як воно взагалі є технічним засобом письменника.

Брак доброї української реалістичної повісти, роману чи драми має, як усе в світі, свої глибокі причини. Адже взагалі український нарід, зокрема його провідна інтеліґентська верства, не має почуття реалізму. Ми ж мрійники, фантасти, але з фантазією, що не сягає вдаль і вглиб, а плаває по поверхні наших бажань, — ми керуємося почуваннями, а не розумом, і тематика наших заінтересувань все ще дуже провінційна, все ще дуже вузька. Як селянський нарід, ми, наприклад, все ще не розуміємо сутоміської тематики, а коли Винниченко почав уводити її, то відразу поставив на грані порнографії. Наша історична повість або сльозливо-сантиментальна, або патетично-напушена. Ми не маємо зовсім, чи майже зовсім, сензаційної, подорожньої й пригодницької літератури і навіть зневажливо ставимося до такої тематики, вважаючи, що книжки з такою тематикою це щось нижче, несерійозне і безвартісне. І тому так страшенно трудно з редакційним матеріялом для белетристичних фейлетонів у підвалі українського щоденника.

Коли я дістав до коректи перший фейлетон з початком „Зеленого Підгір'я", то негайно схопився і побіг до середньої кімнати Редакції, до моїх колеґ. „Ось, — кажу, — скрипт! Прочитає чоловік пару речень, і відразу чує, наче пальцем намацає, що це — письменник. Є в цьому творі кусень життя, є живі люди, є вірні типи, є цікава акція, є патріотизм — без патосу і без фрази. Слава Богу, що маємо на якийсь час великий фейлетон.

Але ось чую, що головний редактор перевіряє, скільки ще рукопису залишилось, на скільки фейлетонів, і заповідає: „Після завтра перериваємо фейлетон Смолія". Я своїм вухам не повірив. „Як-то, — кажу, — перериваємо? А що з кінцем?" — „Ми, — каже редактор, — проголосимо, що про кінець читачі зможуть довідатися з книжки, яку видасть „Свобода". Це мене не переконало. І я заклав протест. Кажу: „Я помилився, коли написав перед вибухом другої світової війни, що війни не буде, я помилився, коли думав, що большевики в червні 1941 р. змелять на порох вузловий пункт Краків і мене в ньому. Я й тепер можу помилитись, коли спитаєте, чи буде війна, бо не маю безпосереднього проводу до Айзенгавера й Хрущова, хоч і вони самі цього не знають. Але можу ґарантувати з 100%-ою певністю, що коли перервемо повість Смолія у фейлетонах „Свободи" і читачки не будуть знати, що сталося з Зіною і Галею, то кожний з нас матиме від своїх жінок аванюру в хаті". — „Я вже мав, — каже головний редактор, — коли згадав про це своїй жінці". — „І справедливо". Але це не переконало редактора, і фейлетон Смолія зник із „Свободи". І коли я 30-го листопада минулого року приніс додому „Свободу", де замість „Підгір'я" Смолія була розправа про внутрішню політику в Західньо-Українській Республіці, то почув таку коротку одногодинну промову без точки і протинки на тему „Свободи" і її редакторів, що коли б видрукувати її, то це був би непоганий фейлетон, що його читачі прочитали б з правдивим вдоволенням. І це був мій другий стик з повістю Смолія. А третій — відбувається нині, на вечорі Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку...

Степан Куропась

ШИКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Активність клітини УНСоюзу з початком 1960 року ворожить, що і цей рік буде для УНСоюзу товстим. П'ятилітній ювілей Союзового Дому в Шикаґо - Південь, не зібрав людей, бо цей район нашого міста ніколи великою активністю не грішив. Всі важні народні імпрези відбуваються на півночі міста і Савт Сайд відвик ходити на імпрези. А колись за панування там ОДВУ була й там гарна праця, імпрези, добра коляда. Минулося! Але — й людей там менше, тому і менше чисельні там імпрези.

Головний містопредсідник УНСоюзу п. И. Лисогір мав на імпрезі інтересну доповідь про єдність ідеї і цінності братської організації УНСоюзу. П'ять літ, — це відносно малий шмат часу, і ювілей не може бути величавим — говорив він. Щойно коли розглянемо 5-річну працю цього союзового дому, як теж 5-літню діяльність 35-го Відділу, що створив цей дім і діє в ньому, можемо бачити силу п'ятиріччя. Відділ придбав 50 членів в минулій кампанії, 5 разів більше як другі Відділи на Савті, що існують вже десятки років! Сусідні Відділи не дописали. Представники В. 114, 423, 259, головні урядники Тарас Шпікула, Петро Пуцило і дописувач та організатор Микола Ткачук вітали Союзовий Дім і 35-ий Відд. з їхніми роковинами.

На другий день 1-го лютого відбулися організаційні збори УНСоюзу в Гемонді, Індіяна. Створено там Окружний Комітет району Келумет. Головний містопредсідник Иосиф Лисогір у своїй промові про УНС ствердив, що в Союзі є різні люди і мають різні думки, а проте всі разом живуть мирно. Тому Союз росте і шукає просторів експанзії. Таким простором УНСоюзу є промисловий район сталеварень — Келумет, який треба змобілізувати. По його промові, як теж промовах інших союзовців як І. Іванчука, Миленького, Ткачука, Цебака і Савчака створено Окружний Комітет, який очолив Іван Соляв. Секретарями стали А. Цебак і Марія Сцібайло, а касиром Антін Миленький.

Роковини Самостійности і Соборности — цього року у нас влаштували обі Централі, Об'єднання і Ліґа, створивши спільний комітет. Хоч програма була добра, але публіка не дописала і фінансово комітет доложив до імпрези. Причина? Є різні оправдання.

З більшим успіхом відзначив Роковини 22 січня малий сусідній Гемонд в Індіяні. Радісним фактом є, що молодь взяла участь в програмі. Деклямації, танки, пісні, все у виконанні молоді. Святочну промову в англійській мові мав д-р М. Головатий з Ґері. Свято відбулося у величезній залі св. Михайла, яку збудувала парохія того ж імени. Парох о. Дармоць проводив програмою. Відділ Юного СУМА ім. Крут з Шикаґо-Борнсайд і Жіночий Хор осередку СУМА - Південь допомогли звеличати це Свято.

Молодеча Рада — гідно відзначила свою першу річницю. Бенкет в готелі Конрад Гілтон, промови молодих редакторів „Скоуп" п-и Стравняк і Мирона Куропася, передача урядування новій Управі, яку очолив тепер Антін Кіт — все те було коротке але змістовне. Молодь вшанувала двох старших робітників на полі праці для молоді п. Барабаша і проф. Завадовича. Промовляли вони оба і добре зобразили занедбану ділянку у вихованні молоді.

За рік праці 6 чисел гарного журналу, зі змістом, що промовляє не лише до нашої американської молоді, але і до американців. Молодеча Рада своїм відважним й коштовним кроком вказала, як і чим треба здобувати приятелів Україні. Американці є приступні люди, але для них треба приступного матеріялу, а не довгих наукових праць, що добрі є для університетських студій, а —не здобування американської публічної опінії. Молодеча Рада вміла здобути на таку гарну справу потрібні гроші.

Імпреза, на якій головним промовцем був містопредсідник УНСоюзу Иосип Лосогір, була вдала морально і матеріяльно. Промовець добре приготовився і імпонував молоді та старшим, своїм академічним виступом і умінням схоплювати життьові проблеми. Його промова була поміщена в „Юкрейнієн Віклі" 16-го лютого.

Курси американознавства — відбуваються тепер в домі Відділів УНСоюзу, що дав на курси безкоштовне приміщення. Якийсь час такі курси відбувалися в домі СУМА. Міська й Шкільна Рада дає безкоштовно вчителя. Дає нам Америка, треба і їй щось дати. Зрештою курси не для Америки, а для наших людей, які хочуть навчитися мови, і стати громадянами країни.

Безплатне оголошення на радіо для Відділів УНСоюзу —дає радіопрограма, керівником якої є п. Іващук, предсідник 301-го Відділу УНСоюзу. Варто скористати з оферти, бо оголошення не лише в пресі, але й на радіо виплачуються. Підтримуйте тих, що оголошуються, і оголошуйтеся в наших радіопредачах.

До ловів на оленів — про що я писав в останній хроніці, треба додати, що на ловах був теж Богдан Музика, який оленя застрелив. Дістав він оленя й минулого року. Я за нього забув, бо його не було на знимці, не міг бути тому, бо він нас фотографував.

Соя дочекалася українських купців в Америці і в справі сої та інших насінь відвідав Шикаґо Павло Генгало з Филаделфії. Там створилася фірма, що торгує насінням, а Шикаґо, це найбільша збіжжова біржа. Столицею сої є місто Стрітор в Іллиной. І так соя, що повних 4,000 літ росла як бурян в Китаю, перейшла до Америки, де відограє величезну ролю у автомобілевій і пластичній індустрії. Вона теж дочекалася тут уваги збоку новоприбулих, що шукають нагоди до експорту і до внутрішньої торгівлі.

Щадничо - Позичкова Спілка „Трайдент" — дальше багатіє і перейшла вже 21-мільйон долярів. Зростала вона на 5 мільйонів річно і тоді директор спілки Петро Пуцило брав нас директорів на спільний обід. З кінцем 59-го року ситуація змінилася. Спілка зросла за пів року на 6 мільйонів, отже скоротила час на половину. Були дні такі, як от четвер 14-го січня, що Спілка одержала один мільйон вкладів. Це велика робота навіть порахувати таку суму грошей. Якби не сніги, дирекція спілки вже мала б малий бенкет, а так чекаємо на кращу погоду, а спілка далі росте!

Десятиліття Спорт. Клюбу „Леви" — спричинить велику програму! Від 16-го січня до пізньої осени відбуватимуться різні ювілейні святкування. В програму святкувань входять: брідж, шахи, стук-пук, відбиванка, білярд, лещетарство, круглі, кошиківка, копаний м'яч, теніс, легкоатлети і ювілейний бенкет. Це цілий ряд турнірів, точні дати яких будуть проголошені. У квітні відбудуться змагання „Левів" із торонтським „Тризубом".

50-річні роковини секретарської праці УНСоюзу — мав недавно Андрій Цебак, довголітній секретар 100-го Відділу. Свою союзову кар'єру зачав він секретарем 276-го Відділу в Ембридж, Па., в 1910 році, а скінчив в Ґері. Андрій Цебак, роковини якого мали місце в суботу 27-го лютого, приїхав до Америки молодим хлопцем. Не минув ні одної конвенції УНСоюзу, і 50-літню працю секретаря виконував блискуче. В Ґері, в районі якого нема українців, бо бояться сталі, вмів вдержати 100-ий Відділ при житті і активності навіть в час великої фінансової чи сталевої кризи. В люксусовому ресторані при добрій вечері, як на Ґері досить численна публіка зібралася на заклик д-ра Головатого, що в Ґері сповняє функцію українського мейора міста. Коротким словом згадав він про великий вклад праці Андрія Цебака для УНСоюзу. Секретар 114-го Відділу В. Бережан і дописувач доповнили коротко те, що їм було відомо про 50-літню працю секретаря Цебака. Дописувач підкреслив, що на таких „дубах" як Цебак ріс і розвивався УНСоюз.

Весілля в Мілвокі, Виском. — було причиною того, що я не міг бути на багатьох імпрезах, на яких варто було бути. До них належить теж Пластова Просфора. Зате був в Мілвоки на весіллю союзянки Лідії Банах, яку звінчав місцевий парох о. Олексіюк. Сталося так, що ми з батьком Лідії, лікарем д-ром Банахом, що тепер працює в Нюбері, Миш., не бачилися ще від 3 гімназійної кляси, повних 46 літ. Стрінулися аж на весіллю, і, звичайно, стали друзями. Парохія в Мілвокі мала, але має гарну церкву, яку купила від польського костьола народового. Треба лише трохи праці і фарби з надвору і церква буде дійсно виглядати на святиню. При церкві міститься 103-ий Відділ УНСоюзу, чартер якого підписаний предс. Капітулою висить на стіні.

Понеділок і Ікер — були зірками української громади 21-го лютого. Не лише що шкільна заля парафії св. Миколая була повна, але публіка від реготу і надхнення виходила з рівноваги. Оплескам не було кінця. Невідома подруга Понеділка, з якою він все дома розмовляє і яка йому пригадує речі і дії юних літ, і подруга Ікера „Свобода" зачали програму вечора. Весело промовляв теж д-р Сас - Яворський. Милий цей вечір влаштував Батьківський Комітет школи за ініціятивою інж. Григорчука. Д-р Овчаренко представила нам обох письменників і переповіла їх життєпись. Вона цілком слушно ствердила, що перо це найстрашніша зброя у світі, а продукція пера — це вітаміни для людини. На вечорі публіка мала нагоду покоштувати теж тих вітамінів, розвеселитися і на хвильку за все забути. А це помагає здоров'ю!

Масковий Баль Нової Сцени — в залі собору св. Володимира 29-го лютого вдався. Вертаючися з Ґері, Інд., з ювілею п. Цебака вступили ми з секр. 114-го Відділу інж. Бережаном о год. 12-ій вночі подивитися. Заля повна, але не переповнена. Старших пань відразу ми пізнали, не помогла і маска, а до молодих ми не заглядали. Інтересне, що маскованих мужчин важко було пізнати. Принаймні я не пізнавав всіх тих бомів, селян, чортів і пройдисвітів. Аж скинули маски, пізнав їх при барі. Навіть оркестра п. Чижика була в масках, а Богдан Наконечний аранжував гуртові танки. Балі - забави додають здоров'я і охоти до життя. Людина забуває навіть за свій вік — молодніє. А Новій Сцені треба задержати молодість, бо перед нею усміхається ще багато років праці — бавити і виховувати публіку. Масковий Баль був виховним, бо українська молодь знайшла там можливість в гарній атмосфері і гарному оточенні забавитись.

Українська кооперативна книгарня і друкарня — відбула свої річні збори 28-го лютого. З Ню Йорку приїхали панове Різник і д-р Михайлів. Збори ствердили, що минулий рік, головно його останні 3 місяці, були продуктивні. Торги зросли трикратно. Число членів кооперативи і уділовий капітал зросли, але цього замало. Для праці треба ще більше людського капіталу. Рішено повести кампанію за того рода капіталом. Книжкове діло йде добре, але відчувається брак лектури. Рішено зайнятися публікацією деяких творів новітніх авторів, що досі не мали змоги появитися друком.

Іван Білоус

СВІТОВА ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКОГО ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

З ініціятиви мистців Едварда Козака і Михайла Дмитренка заплановано влаштувати в цьому році в Дітройті якій взяли б участь всі укр. образотворчого мистецтва, в взяли б участь всі українські мистці у вільному світі. Патронат, получений з певними ділянками праці, згодилася прийняти панна Маруся Бек, голова міської ради міста Дітройту. Минулої осени громада Дітройту відзначала 25-ліття громадської і політичної праці п-н Марусі Бек величавою імпрезою і бенкетом, на якому ювілейний комітет передав п-і Бек її портрет, роботи мистця М. Дмитренка і як ювілейний дар, поважну готівку, яку зложили організації і особисті спонзори. Панна М. Бек зараз на бенкеті передала грошовий дар п. Е. Козакові на покриття видатків, зв'язаних з повищою виставою. Це був перший реальний крок на дорозі до так високої цілі.

Підготовчі праці започатковано скорше, вели далі обидва мистці і патронка. Передусім нав'язано контакт майже зі всіми мистцями українцями у вільному світі, від яких приходили заохочуючі відповіді. Прийшов час, щоб ту справу вивести перед ширше громадянство, і в тій цілі скликано ширшу громадську нараду з початком зими минулого року. На нараді, на яку прийшло кількадесять громадян, п. Едвард Козак представив потребу виставки і запізнав зі зробленою в тій справі працею. Його звіт доповнили пп. М. Дмитренко і І. Бек, а в дискусії забирали голос всі присутні. У висліді нарад рішено вибрати Громадський Комітет Виставки, до якого ввійшли: М. Бек — патронка; Е. Козак — голова; В. Довгань і М. Дужий — заступники голови, пані О. Климишин і М. Віхорек — секретарки; М. Дмитренко — мистецький референт; І. Бек — фінансовий; О. Марітчак, В. Несторович, І. Білоус і В. Щербій — пресова референтура; пані Е. Запорожець і І. Корний — зв'язки. Дальшим етапом в праці для виставки було оформлення Мистецької Ради для керування мистецькою частиною виставки. Було це 14-го лютого ц. р. в Сити Гол, де відбулась нарада в тій справі. Нарадою проводила п-і М. Бек. Мистецьку Раду оформлено зі слідуючих мистців: С. Гординський, В. Стебельський (Канада), Е. Козак і М. Дмитренко. Пізніше доповнено Раду ще мистцем Л. Гуцалюком.

Чергове засідання Комітету відбулося з початком березня, на якому голова здав звіт з проробленої праці. Найважніша справа — це виставкова заля. Розв'язали її дуже корисно пп. Козак і Дмитренко при незаступимій помочі п-и М. Бек. Найнято найкращу залю в Дітройті, а саме Арт Комюніті Сентер при Вейн університеті. До диспозиції виставки є прекрасна виставкова заля, а побіч неї авдиторія на кількасот місць, зі сценою. Авдиторія буде використана на концерти під час виставки. Час самої виставки усталено на дні від 24-го вересня до 2-го жовтня цього року. Постановлено видати, крім виставкового каталогу, працю про українське мистецтво, тепер і в минувшині, українською і англійською мовою. Знавці тих справ вже почали опрацьовувати матеріял до тих видань. Видання будуть друковані в університетській друкарні, яка великодушно обіцяла виконати працю по власних цінах. Існує вже повний контакт з мистецькими спілками, групами і поодинокими мистцями, які пришлють на виставку свої найкращі твори. Між мистцями є найбільші аси. Мистецька Рада відбула засідання, на якому вирішено багато мистецьких і технічних справ. Перед Комітетом стоять такі важніші справи: доповнити себе новими, охочими до праці, людьми. Найважніше і найтяжче завдання має фінансова комісія, яка повинна придбати потрібні матеріяльні засоби. Комітет є свідомий, яку тяжку працю, під оглядом коштів виставки, взяв на себе, але він має повну надію, що українське громадянство у вільному світі своїми пожертвами і спонзорством поможе йому. На 9-го квітня Комітет запрошує на нараду представників організацій Дітройту в справі матеріяльної піддержки. Комітет переведе широку пропаґандивну акцію по містах Америки, Канади і в інших частинах вільного світу. Комітет звернувся до хору „Трембіта" під дир. К. Цепенди з проханням зробити кілька концертів по більших містах в користь виставки. Управа хору радо погодилася і перший такий концерт відбудеться 2-го квітня в Торонто - Канада, на 14го травня відбудеться, правдоподібно, концерт в Шикаґо. Головною бесідницею на концертах буде панна Маруся Бек.

Виставка мистецтва це велика справа, і ми всі розуміємо, яке велике значення вона буде мати для пропаґанди нашого імени. Образотворче мистецтво, є інтернаціональною мовою, і коли воно є гарне, то кожний його зрозуміє і правильно оцінить. Знавці твердять, що наша еміґрація має так багато визначних мистців з їх високовартісними творами, які вже здобули право побуту в першорядних виставкових галеріях, і що виставка буде успішна. Дітройт може бути щасливим, що він перший буде мати можливість побачити найкращі твори українського духа, які постали у вільному світі а також на рідних землях, бо є проєкт, що на виставі будуть копії також найкращих образів мистців з України.

Академія в 250-річчя Івана Мазепи в Омага, Небраска

Багатогранна діяльність Гетьмана Івана Мазепи, його вплив на нашу політику, науку і культуру, і його популярність та слава у світі — витворили довкруги його особи таку славу, поставили перед нами його образ на такій висоті, — що кожна спроба звеличати цю майже фантастичну постать і реально віддзеркалити глибину його думок і розмах його дій — являється завданням незвичайно трудним.

Українська еміґрація, немаючи до диспозиції багатьох засобів, мусить відзначати його духово замість пишно й виставно. Академія, що її улаштувала Українська Американська Громада разом із школою під проводом учительки Лукіяни Яськової, та пані Стефанії Акулової, відбулася 29 листопада в церковній домівці увечорі.

Після відспівання американського гимну, голова Ук. Ам. Громади Дмитро Вітик відкрив Академію, а п. А. Сокальський відчитав реферат.

а Кобзаря з лірою грав Стефан Банас. В оточенні кількох дітей відспівали пісню „Ой Морозе, Морозеньку" — під проводом уч. Лукіяни Яськів. Акомпаніювала на фортепіяні п. С. Акулова.

Свято закінчилося співом українського гимну. **Н. В.**

● У Лозанні в Швайцарії відбулась міжнародна конференція з участю 300 делеґатів із 23-х країн у справі — міжнародних конференцій. Рішено підтримувати ідею якнайчастіших міжнародних з'їздів і нарад, що дають всебічні користі, не тільки справі миру, але й — торгівлі.

● В комуністичному Китаї засудили на досмертну в'язницю римо-католицького єпископа Канг Пін-меі за „шпигунську діяльність у користь американських імперіялістів". На в'язничі кари від 5—20 років засуджено водночас 12 інших католицьких китайців. На 20 років в'язниці засудили американського єпископа-місіонаря Джеймса Волша, який був єпископом у Шанґаї в 1949 р. У 1958 р. його арештували, як „шпигуна". Він має тепер 69 літ.

Український Літературно Мистецький Клюб Ню Йорк 149 2-а Ев.

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю дня 25-го березня ц. р. у приміщенні Клюбу відбудеться доповідь п-ні Стефанії Нагірної на тему „Життя і діяльність Софії Федорівни Русової". Крім того свій спогад про Софію Русову читатиме проф. Віктор Приходько. Початок о год. 8-ій веч.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Кревних і Знайомих повідомляю, що

бл. п. Олександра РОСТКОВИЧ

померла дня 12-го березня 1960 року.

Похоронена в Burnside, Mich., на католицькому цвинтарі на Summers Rd.

МУЖ
Василь РОСТКОВИЧ

З Української Громади в Флінт, Мічіґен, по довгій і тяжкій недузі відійшов у вічність 9-го березня 1960 року МІЙ НАЙДОРОЖЧИЙ МУЖ

бл. п. Ілля МЕЛЬНИК

проживши 49 років трудящого та жертвенного життя, і залишив по собі невіджалуваний жаль і біль.

Покійний народився 2-го серпня 1910 року в селі Задеривач в Західній Україні.

В 1944 році покинув Рідну Землю і доля кинула його до Німеччини. 1949 р. приїхав до Америки — Ню Йорку, — і в перших днях став членом Українського Народного Союзу — Відділ 194. В 1950 році переїхав до Флінту, де став працювати у фабриці. Був членом парафії св. Володимира.

На похорон, що відбувся 12-го березня 1960 р., з'їхалось багато людей з Шикаґа, Дітройту, Клівленду, Рочестеру і Флінту. Хоронило Покійного два священики: о. парох Дубецький і о. Городецький з Рочестеру.

Найбільшою мрією Покійного було вернутись на Рідну Землю, яку він так палко любив.

У великому смутку залишилась дружина Анастазія і кузин Дмитро, а на Рідних Землях старенька Мати, Брат і Сестра.

Хай чужа земля буде Йому легкою.

А.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ШИКАҐО, Ілл.

Повідомляється членів Т-ва Тараса Шевченка, Від. 252 УН-Союзу, що Надзвичайні Збори відбудуться в неділю 27-го березня 1960 р. у залі при 2250 В. Кортез. Початок зборів о 12:30 годині по пол. Обов'язком кожного члена є бути присутнім.

Управа.

Генерал Кость Смовський

(Закінчення зі стор. 2-ої)

боях в часі оборони Києва.

В лютому 1918 р. стає командиром гарматнього дивізіону в Гайдамацькому Коші. В квітні 1918 р. призначений повітовим командантом в Острозі; в 1918/19 рр. командир Чорноморського Гарматнього Полку, 5-го кінного кінбурського, кінного ім. Залізняка та 10-го гарматнього, з яким відбув Зимовий Похід. Після Походу командує 1-им Кінним Лубенським полком ім. Залізняка, а від липня 1920 р. стає командиром 1-ої Бригади Окремої Кінної Дивізії. В українській Армії був тричі поранений: в Києві, в Золотоноші і під селом Дедеркали Великі на Волині.

По звільненні з польського табору інтернованих у Вадовицях поселюється в Острозі на Волині. В 1928 році вступає як контрактовий старшина до польської армії — в ранзі майора, а згодом підполковника. Займає посаду заступника командира 2-го уланського полку, а 5 років був командантом школи підхорунжих резерви кінноти. Звільнений в кінці 1940 року з німецького полону, живе деякий час у Катовицях, а від 1942 по кінець 1944 був командиром українських частин УВВ на східньому фронті. В 1945 - 50 рр., перебував на еміграції в Новому Ульмі, Німеччина, де брав активну участь в громадському житті. В 1947 р. за бойові заслуги підвищений екзильним Урядом УНР до ранґи генерала-хорунжого.

В 1950 р. переселюється з родиною до ЗДА, перебуваючи постійно в Міннеаполіс, Мінн. Тут і залишив свою дружину, вірну товаришку життя — Лідію з роду Раєвських, з якою одружився в 1919 р., а також дві дочки, двох зятів і троє внуків.

Генерал Смовський виявив себе також як талановитий військовий письменник. У військовому журналі „Табор" писав фахові статті про організацію і тактику кінноти й панцерної зброї; у збірниках „За Державність" вміщені його історичні нариси про Гайдамацький Кіш, Чорноморський Кіш та 1-ий Лубенський Кінний ім. Залізняка полк; також декілька статтей з історично - військовою тематикою в „Українському Комбатанті"; „Голосі Комбатанта"; „Вістях", у „Свободі", „Народній Волі" і ін. В 1950 р. була надрукована у фейлетонах „Свободи" перша частина його споминів „Моя служба Батьківщині", друга частина вже готова до друку, а третю Покійний, мабуть, не встиг закінчити.

Оця коротка посмертна згадка, в якій не з'ясована ще повністю сильвета св. пам. генерала Костя Смовського — нехай буде виявом щирого жалю всіх його бойових побратимів і цілої української громади.

Честь Його світлій пам'яті!

Канада думає стати членом Організації Американських Держав

Оттава. — У зв'язку з дводенним побутом бразилійського міністра закордонних справ Горація Ляфера в столиці Канади, де він переговорював із канадійським міністром закордонних справ Говардом Ґріном, поширилися вістки про те, що Канада в найближчому часі приєднається до 20-ох латинських а м е р и к анських країн, які разам із ЗДА творять Організацію Американських Держав. Міністер Ляфер заявив, що міністер Ґрін цікавився цією організацією і Панамериканською Операцією — це значить Бразилією заініційованим пляном для розвитку країн Латинської Америки. Ґрін пообіцяв співпрацю з Латинською Америкою. Про приступлення Канади в члени ОАД можна буде говорити щойно після 20-го травня, це значить після візити канадійського міністра в Аргентині і Бразилії. В парляменті уряд відмовився скласти заяву в цій справі, але всі сподіваються, що буде ближча співпраця з Латинською Америкою, навіть якби Канада і не стала членом Організації Американських Держав.

Федеральна Торговельна Комісія заборонила реклямувати на телевізії цигарки „Лайф"

Вашингтон. — Федеральна Торговельна Комісія погодилася видати згоду на наказ про заборону демонструвати на телевізії, що фільтри цигарок „Лайф" забирають з цигарок всю нікотину або всю смолу, яка виникає при спалюванні тютюну. Згідно з цим новим наказом фабрики цигарок не мають права в реклямах заявляти, що федеральний уряд захвалює якісь цигарки, або що стверджено в них менше нікотини, або смоли в порівнянні з іншими цигарками. Цей наказ видано тютюневій фірмі Бравн енд Вільямсон Тобакко Корпорейшен в Луісвіллі, Кентаки, але він відноситься і до всіх інших фірм. І так фірма Тет Бейтіс енд Ко, яка реклямує цигарки, погодилася виконувати це рарядження Федеральної Торговельної Комісії. Президент Бравн енд Вільямсон В. С. Чатчінс заявив, що очолювана ним фірма ніколи не твердила в своїй реклямі, що її цигарки мають менше нікотини й смоли в порівнянні з іншими цигарками.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських

НОВІ ВИДАННЯ

ФІЛОСОФІЯ

Княжинський, д-р Антін. ДУХ НАЦІЇ. Соціологічна студія. Наукове Товариство ім. Шевченка. Бібліотека Українознавства ч. 6. Ню Йорк — Филаделфія — Мюнхен 1959. Стор. 291, 1нп.

Богачевський, д-р Данило. ІДЕОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЛИСТОПАДОВИХ ДНІВ. Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗДА. Доповіді ч. 4. Осередок Праці НТШ, Филаделфія, 1959. Стор. 12 (цикл.).

ПОЕЗІЯ

Андрій Гарасевич. ДО ВЕРШИН. Зібрані поезії, Літературна редакція і стаття Богдана Кравцева. Пластове Видавництво „Молоде Життя" Ню Йорк, 1959. Стор. 122, 6 нп.

Іван Манило. ПЕАНИ І КПИНИ. (Гуморески, байки, пародії, епіграми). Видавництво „Волосожар", Ню Йорк — Вайнланд, 1960. Стор. 32.

П. Поляков. ЛИРИКА (Избранное), Издательство Верховного Казачьего Представительства за Рубежем. Мюнхен, 1958. Стор. 211, 5 нп.

ПОВІСТІ Й ОПОВІДАННЯ

Іван Смолій. ЗРАДА. Оповідання. Видавництво Юліяна Середяка. Буенос Айрес. 1959. Стор. 152.

ЛЮДИ ПІДПІЛЛЯ. (Збірка нарисів, оповідань і спогадів). Накладом Української Видавничої Спілки. Лондон, 1958, (На обкл., 1959). Стор. 291+3 нп.

Докія Гуменна. ЖАДОВА. Оповідання. Об'єднання Українських Письменників „Слово", Ню Йорк, 1959. Стор. 217+5 нп.

Леся Храплива. ОТАМАН ВОЛЯ. Повість для молоді, Українське Видавництво, Мюнхен, 1959, Свор. 271+1 нп.

Євген Рудий. ЖІНКА - ЛИЦАР. Князівна Віра, дочка Лаборця. Історичне оповідання. Накладом автора. Фототипічний передрук. Филаделфія, Па., Стор. 14.

ІСТОРІЯ І СПОГАДИ

Олександер Оглоблин. ГЕТЬМАН ІВАН МАЗЕПА ТА Й ЙОГО ДОБА. Записки Наукового Товариства ім. Шевченка, Том 170. Праці Історично-Філософічної Секції, Видання Організації Оборони Чотирьох Свобід України (ООЧСУ) і Ліги Визволення України. Ню Йорк-Париж-Торонто, 1960. Стор. 406 + нп., + 1 карта.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА В ЗДА. Ню Йорк, 1960. Стор. 29, 3 нп. (Огляд діяльности).

Павло Грицак. ВЕЖІ І КУЛЕМЕТИ. (Спогади з Дивізії і большевицького полону). Видання Братства кол. вояків І-ої Української Дивізії УНА. Мюнхен, 1959. Стор. 148 + 4 нп.

Петро Мірчук. НА ІСТОРИЧНОМУ ЗАКРУТІ. Ліга Визволення України. Торонто, 1959. Стор. 72.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Михайло Грушевський. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ, Томи II. і III. Фотопередрук з видання, що вийшло в 1923 році, Київ — Львів. Видавниче Товариство „Книгоспілка", Ню Йорк, 1959. Том II., Стор. 4 нп. + 231 + 1 нп. Том III., Стор. 295 + 1 нп.

Луців, д-р Лука. АКАДЕМІК ПРОФ. Д-Р СМАЛЬ - СТОЦЬКИЙ. — Возняк, акад. проф. Михайло. СТЕПАН СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ І ФРАНКО. НТШ в ЗДА. Доповіді ч. 11. Ню Йорк, 1959. Стор. 24.

Ящун, д-р Василь. РЕЛІГІЙНЕ Й МОРАЛЬНО - ЕТИЧНЕ ОБЛИЧЧЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА. НТШ в ЗДА Доповіді ч. 5. Осередок Праці НТШ, Филаделфія, 1959. Стор. 20 (Цикл.).

РЕЛІГІЯ

Прот. М. Федорович. НА СТЕЖКАХ ЖИТТЯ, Українська Православна Церква в ЗДА. Науково - Богословський Інститут. Ню Йорк — Бавнд Врук, 1960. Стор. 44 + 2 нп.

КАЛЕНДАРІ Й АЛЬМАНАХИ

КАЛЕНДАР АЛЬМАНАХ НА 1960 РІК. Коштом Українського Т-ва „Відродження" в Арґентині, Буенос Айрес. Стор. 160.

КАЛЕНДАР УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА 1960, (Париж). 13 лл.

ЮВІЛЕЙНИЙ АЛЬМАНАХ ДЛЯ ВІДМІЧЕННЯ 50-ЛІТТЯ ПРАЦІ „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ 1910—1960. Видавнича Спілка „Тризуб", Вінніпеґ. Стор. 288.

КАЛЕНДАР АЛЬМАНАХ „МІТЛА" НА 1960 РІК, Видавництво Т-во Юліяна Середяка. Буенос Айрес, 1959. Стор. 128.

ПІДРУЧНИКИ

Николай Посохов й син Ренато. КАЗАЧИЙ БУКВАР. Флоренция - Мюнхен. (Рік видання не поданий). Стор. 50.

Н. Посохов. КАЗАЧЬЯ ХРЕСТОМАТИЯ. Часть первая. Флоренция - Мюнхен, 1957. Стор. 248+4 нп.

НОВІ ЖУРНАЛИ

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА ГАЗЕТА. Мюнхен, Ч. 1. (55), січень 1960, Ч. 2 (56) лютий 1960.

ПРОМІНЬ. Виходить раз у місяць. Видає Союз Українок Канади. Вінніпеґ. Ч. 1. — січень 1960, Ч. 2 — лютий 1960, Ч. 3 — березень 1960.

БЮЛЕТЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК У ЗДА. Ню Йорк. Ч. 21 - грудень 1959.

НАШЕ ЖИТТЯ. Видає Союз Українок Америки. Филаделфія, Ч. 11 — грудень 1959, Ч. 1 — січень 1960, Ч. 2 — лютий 1960.

НОВІ ДНІ, Універсальний ілюстрований місячник. Торонто. Ч. 119. — грудень 1959, Ч. 120 — січень 1960, Ч. 121 — лютий 1960, Ч. 122 — березень 1960.

ГОЛОС КОМБАТАНТА, Журнал Об'єднання б. Вояків-Українців в Америці (ОбВУА), Ню Йорк, Ч. 4 (10) — осінь — зима 1959.

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК. Місячник політики, культури і суспільного життя, Мюнхен. Ч. 28 — грудень 1959, Ч. 29 — січень 1960, Ч. 30 — лютий 1960.

ВІСНИК. Суспільно - політичний місячник. Видає ООЧСУ. Ню Йорк. Ч. 12 (134) — грудень 1959, Ч. 1 (1355) — січень 1960, Ч. 2 (136) — лютий 1960.

ЛІКАРСЬКИЙ ВІСНИК. Журнал Українського Лікарського Товариства в Америці. Ню Йорк, Ч. 16 — січень 1960.

МИ І СВІТ. Український магазин, Торонто. Ч. 67 — грудень 1959, Ч. 68 — січень 1960, Ч. 69 — лютий 1960.

ІНФОРМАТИВНИЙ ЛИСТОК Об'єднання Американсько - Українських Ветеринарних Лікарів, Шикаґо, Ч. 2—3 — квітень — вересень 1959.

СУРМАЧ. Рік V., ч. 2 (12). Вересень — жовтень, 1959, стор. 16. Лондон, 1959.

ВІВЛОС. Листопад 1959, ч. 11 (55), Ню Йорк, 1959, стор. 16. (Цикльостиль).

УКРАЇНСЬКИЙ ОГЛЯД. Ч. 1. 1959. Ню Йорк — Торонто 1959, стор. 96.

ЛИСТИ ДО ПРИЯТЕЛІВ. Ч. 11 (81), Рік VII, листопад 1959. Ню Йорк, стор. 32, Ч. 12, ст. 32; ч. 1, ч. 2; 1960, ст. 32.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ТАРЗАН, ч. 4425. Замикається вихід.

Тубільці зворушливо гукали, як мавполюд скочив у воду...

Кросс поглянув назад з протилежного берега; його обличчя смертельно зблідло на вид Тарзана...

Пливучи швидко і з найбільшою напругою, мавполюд замикав вихід!

РОЗШУКИ

ЙОСИПА СЕРАФІНОВИЧА або його дітей з села Колтів, повіт Золочів, який виїхав до ЗДА по Першій війні, пошукує його брат Микола і сестра Марія в Польщі. Прошу голоситись на адресу:

J. LUCHKANYCH
1002 Joseph Ave.
Rochester 21, N.Y.

Пошукую:
ANNA KOZYRSKI
або її дітей з дому Вашия, пов. Любачів, що останньо мешкала
4430 So. St. Louis Ave.
Chicago 32, Ill., USA.
Хто знав би про них, або вони самі, прошу писати на адресу:
Eva BOYCHUK BILECKA
164 Markham Street
Toronto-3, Ont., Canada

Роман Білоус з Краю пошукує братів, Гаврила БІЛОУС, Йосипа БІЛОУС та знайомого Профирія ДЗЮМЕНКО, що виїхали з України 1913 року, Київської обл. Жашківського р-н, с. Вільшанки. Хто знав би про них, або вони самі, прошу писати до:
Roman BILOUS
57 Goodwin Street
New Haven, Conn., USA